

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Francisci Chiffletii, Vesontionensis, Societatis Jesu
Presbyteri, Opuscula Quatuor.**

Chiflet, Pierre François

Parisiis, 1679

VII. Ducissae Lotharingiae ad vitam meliorem conversio duplex.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9409

OPUSCULUM IV. 201

rum, cum audissem tam grande miraculum, ab ipsius ore qui scripsit eam in pluvia sine pluvia.

VII. Ducissæ Lotharingæ ad vitam meliorem conversio duplex.

DUCISSA Lotharingæ (quæ nunc in Monasterio Sanctimonialium feminarum quod Tartum vocatur, servit Deo in humilitate & paupertate multâ) cum adhuc corporis voluptatibus supra modum dedita esset, contigit venerabilem virum pro pace quadam rogare Ducem pariter, atque ipsam. Dùmque loquens extenderet manum, casu factum est, ut Ducissæ chlamydem tangeret. Cui unus de adstantibus arridens, Super religiosam (inquit) mulierem extendisti manum, Pater. At ille, Nondum venit hora ejus. Audiens Ducissa (siquidem literas noverat) compuncta est vehementer, & usque ad medullas animæ ejus sermo vivus & efficax penetravit. Eodem quoque tempore somnium vidit, quo amplius

202 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

animata est; Virum Dei ab ejus utero septem serpentes horribiles manu propriâ extrahentem. Cui non longè post committens animam suam, sæculo abrenunciavit: & usque hodie gloriatur se esse, de quâ Pater sanctus ejecit septem demonia.

Duas attingit Gaufridus Ducissæ hujus conversiones: primam à regali pompâ, & ab aulæ deliciis, quibus innutrita erat, (quippe Lotharii Imperatoris soror, & Simonis eo nomine primi, Lotharingiæ Ducis Serenissimi conjux dilectissima) ad eam modestiam quam ferebat liberiore ejus conditio, marito adhuc superstite: alteram à sæculari licentiâ ad Tartensium instituti Cisterciensis Monialium severissimam disciplinam. Priorem conversionem refert Marique ad annum Christi 1133. Posterior evenit anno, ut videtur, 1142. quo Matthæus ejus filius, Lotharingiæ Dux, matris viduæ secessum in Tartense Monasterium certis in

OPUSCULUM IV. 203

novam familiam beneficiis, ejus intuitu profecutus est. Simonem enim Ducem in reditu à Terrâ Sanctâ, Venetiis anno 1141. finem vivendi fecisse referunt Vasseburgius & Roserius rerum Lotharingicarum Scriptores: qui tamen audiendi non sunt, cum hanc Ducissam Gertrudem nuncupant, quæ *Adelais* scribitur in tabulis Tartensibus: & ejus filiam Juditham appellant, Raynaldo Sequanicæ Burgundiæ Principi matrimonio junctam, quæ *Agatha* dicenda est, juxta autographas membranas, quas omni fide expressimus in Probationibus Epistolæ nostræ de Beatrice Cabilonensi Comitissâ, Divionensibus typis editæ jam ex anno Christi 1656.

Has ipsas tabulas quibus Vasseburgius & Roserius redarguuntur, ut Lotharingicæ Historiæ studiosis ad manum sint, hîc quoque tibi repræsentamus.

*Mattheus Dux Lotharingæ, intuitu
Atheleidis matris sue in Tartar. Monialis
effectæ, certam salis mensuram apud
Vicum annis singulis percipiendam,
Tartensi Monasterio attribuit: Berthâ
ejus conjugæ, fratre ejus Balduino, &
Agathâ sorore laudantibus, anno Chri-
sti 1142.*

Ex autographo Tartensi.

IN nomine sanctæ & individuæ Tri-
nitatis, Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. Lex spiritualis & carnalis exigit,
ut pro amicis honesta faciamus, præci-
puè pro eis quos nexu consanguinita-
tis & vinculo caritatis, artiùs post
Deum diligere præcipimur & debe-
mus. Apostoli sententia hæc est: Qui
suorum, & maximè domesticorum cu-
ram non habet, fidem negavit, & est
infideli deterior. Ego igitur MAT-
THÆUS, divinæ permissionis dono
Lotharingorum Dux & Marchio, No-

OPUSCULUM IV. 205

tum facio omnibus tam posteris quàm
 præsentibus, quoniam inspirante gra-
 tiâ Spiritus sancti, erga obsequium ve-
 nerabilis *Ducissæ* ATHELEIDIS ma-
 tris meæ, præcordialem affectum inti-
 mæ dilectionis assumpsi; quæ muta-
 tione dexteræ Excelsi, pauper rebus &
 spiritu, sanctæ conversationis propo-
 situm & habitum susceperat in Ecclesiâ &
 Congregatione Tartensi. Invitante ita-
 que gratiâ & compassione gratissimâ
 dulcissimæ matris meæ; pro remedio
 animæ meæ, prædecessorúmque & suc-
 cessorum meorum salute; laude & con-
 cessione uxoris meæ BERTHÆ; con-
 sensu etiam, immò petitione *fratris*
 mei BALDUINI, & AGATHÆ so-
 roris meæ, v. sesses apud Vicum, ELI-
 ZABETH Abbatissæ, & Sororibus Tar-
 tensis Ecclesiæ, in perpetuum regula-
 riter promovendis, per manum vene-
 rabilis Stephani Metensis Episcopi li-
 berrimâ donatione concessi. Eo vide-
 licet tenore, ut illas absque ullo respe-

206 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

» ctu, liberè & absolutè perpetuò possi-
» deant : & pro hac eleemosynâ, tam
» pro me, quàm pro animabus patris
» mei & parentum meorum apud cle-
» mentiam Dei devotiùs intercedant.
» Hanc denique donationem, ad signum
» & munionem perpetui monumenti,
» pontificali testamento, sigillo, & ana-
» themate decrevimus canonicè & legi-
» timè roborari; ut nullâ deinceps vio-
» lentiâ, nullâ successorum nostrorum
» calumpniâ valeat inmutari. Utriusque
» etiam conditionis & ordinis, tam cle-
» ricorum quàm laicorum, idoneos ad-
» hibuimus testes, sub assignatione si-
» gilli nostri, tempore necessitatis reco-
» gnoscendæ veritatis promptissimos de-
» fensores. Testes autem hujus rei sunt,
» Walterus Magister & Archidiaconus,
» Embertus Sacerdos *de Vico*, Gisleber-
» tus *de Espinal*, Jordanus Medicus, Al-
» bertus *de Romunt*, Gualterus *de Gisle-*
» *berviler*, Raimbardus frater ejus, Odo-
» winus *de Maylan*, Guelpho *de Melisei*,

OPUSCULUM IV. 207

Raynerus de Nancei, Arnulfus de Gisle-
 rencurt, Urricus de Arcu, Drogo de
 Nancei. De familiâ Sancti Stephani,
 Gerardus de Jussey, Guidricus frater
 ejus, Richardus de Rinporth, Alber-
 tus de Ventosâ, Albertus de Siey, Gual-
 terus de ultra Mosellam, Teobaldus
 Pincerna, Bertrannus de Castello, Hay-
 mericus de Visinul, Nicolaus de Portu-
 salie, Johannes Botes de Vico. De fa-
 miliâ Ducis, Symon de Parreia, Ge-
 rardus Advocatus de Brueris, Guar-
 nerus frater ejus, Guillelmus de Ar-
 chis, Folmarus de Muçuns, Petrus de
 Aleiâ, Bertaldus de Bithis, Gualterus
 Præpositus de Nancei. Imperante feli-
 citer Conrado Rege, Innocentio papan-
 te, indictione V. Epactâ xxii.

*Fredericus Tullensium Comes, & uxor
ejus Hawidis, ratum habent anno
Christi 1142. donum salis apud Vicum
percipiendi, quod Monasterio Tarten-
si Mattheus Lotharingæ Dux paulò
antè concesserat.*

Ex autographo Tartensi.

» **I**N nomine sanctæ & individuæ Tri-
» nitatis. Ego FREDERICUS Dei
» annuente clementiâ Tullensium Co-
» mes indignus, & uxor mea HAWI-
» DIS, providentes salutem animarum no-
» strarum, & expectantes remuneratio-
» nem à Deo, Ecclesiæ Sanctæ Mariæ
» Tartensi, & venerabili Abbatissæ ELI-
» ZABETH, & Sororibus ibi Deo fa-
» mulantibus, liberâ traditione donavi-
» mus v. sasses apud Vicum, per ma-
» num Comitis R. Barrensis, & Odo-
» nis de Mollem; prius donatos eis à
» MATTHÆO Duce, & BALDUINO
» fratre ejus, & assensu sororis eorum
AGATHÆ.

OPUSCULUM IV. 209

AGATHÆ. Quia verò solent ple-
rumque mundanarum possessionum
traditiones, successorum calumpniã
transmutari; ut caveri possit, utile
duximus, ad posterorum notitiam te-
naciter commendari. Quapropter præ-
dictam donationem, quia eam in por-
tione nostræ hereditatis suscepimus,
susceptam liberè donavimus, sigillo
nostro confirmavimus; adhibentes te-
stes idoneos, quorum auctoritate res
firmata & stabilita perpetuò maneat.
Nomina autem eorum hæc sunt. Ste-
phanus majoris Ecclesiæ Decanus &
Archidiaconus, Hugo de Gundricurt
Archidiaconus, Albero, Bovo, RAI-
NALDUS Comes Barrensis, Henricus
frater Comitis Frederici, Odo de Mo-
lem, Falco de Mandalis, Hynfridus,
Ulricus de Domno Martino. De civi-
tate, Henricus Advocatus, Henricus
de Cacerval, Fulco de Sancto Vedasto.
De familiã Comitis, Walo de Fonti-
niaco, & Wiardus frater ejus. Hoc

O

210 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

actum est anno ab Incarnatione Do-
mini M. C. XLII. Indictione v. Epa-
ctâ XXII.

*Hugo Dux Burgundia testatur anno Chri-
sti 1142. quosdam homines datos esse
Monasterio de Tart, præsente cum aliis
Aylide inclytâ Lothoringorum Ducissâ.*

Ex autographo Tartensi.

QUONIAM quæ memoriter tene-
ri volunt, nisi scripto commen-
dentur, facilè oblivionis nubilo solent
obfufcari, eapropter ego HUGO Dux
Burgundiæ Notum fieri volo tam præ-
sentibus quàm futuris, quòd Stepha-
nus dominus Faverniaci, & Wiardus
atque Savericus fratres ejus, dederunt
in perpetuum pro remedio animæ suæ
atque fuorum, Deo & Ecclesiæ Sanctæ
Mariæ de Tardo, atque Sanctimoniali-
bus ibidem Deo fervientibus, Landri-
cum de Faverniaco & filios ejus, cum
manso & appendiciis ejus, omnique te-

OPUSCULUM IV. 211

nemento eorum. Affuerunt hujus rei
 testes, *Joffridus Boschoz*, *Theodericus*
 frater ejus, *Albericus* Presbyter, *Ste-*
phanus de Magneiaco, *Aymo*, *Bailla*,
Vaslinus, & multi alii: laude *Fulconis*
de Mallé. Idem quoque *Stephanus* &
Wiardus atque *Savericus*, dederunt in
 perpetuum ipsis Sanctimonialibus *Gui-*
donem Grossumdenarium de Pluveio,
 cum omnibus heredibus ejus, & cum
 manso, & omni tenemento ejus: assi-
 stentibus testibus, *Humberto de Wu-*
cheio, *Guidone Eschot*, *Guidone de Ver-*
neto, *Brutino de Pluviaco*, & pluribus
 aliis. Dederunt etiam eidem fratres,
 prædictæ Ecclesiæ de Tardo & sanctis
 Monialibus, apud *Marcenniacum Mau-*
ricium Regem, *Odonem* & *Henricum*,
 fratres ejus, cum mansis & appendi-
 ciis, vineis & aliis terris, omni que te-
 nemento eorum. Hæc autem omnia
 dona suprædicti fratres fecisse recogno-
 verunt in præsentia meâ, pro remedio
 animæ suæ, omniumque prædecesso-

212 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

rum suorum, atque sigilli mei testimo-
nio confirmari postulaverunt : assisten-
tibus testibus, **HELISABETH** Abba-
tissâ, **MARIA** Priorissâ, **AYLIDE**
inclytâ Lothoringorum Ducissâ, *Ro-*
dulfo Capellano, *Stephano* Capellano de
Genlé, *Eschot* de *Pluviaco*, *Aymone* *Ru-*
fo de *Divione*, *Willermo* de *Marrigneio*.
Actum est hoc, anno ab Incarnatione
Domini **M. C. XLII**. Indictione **v**. Epac-
tâ **XXII**.

*Locus sigilli, de taniâ
pergamena suspens.*

Agatha Lotharingie Ducis filia, Raynal-
di Burgundie Comitis conjux, 1148.
Indictione x. Epactâ XVII. Concur-
rente 2.

Ex autographo Ecclesie Bisontina.

IN nomine Sanctæ & individue
Trinitatis, **RAYNALDUS** *Burgun-*
die Comes. Mos & consuetudo Prin-

OPUSCULUM IV. 213

cipum, videlicet antecessorum nostro-
 rum, talis semper extitit, ut loca San-
 ctorum ob æternæ remunerationem
 beatitudinis sublimarent, & donis mul-
 tiplicibus honorarent. Horum ergo
 morem sequentes, libuit nobis Bisun-
 tinam beati Protomartyris Stephani Ec-
 clesiam, ob amorem cælestis patriæ, &
 ejusdem Ecclesiæ venerabilis Decani
 Petri, nobis valdè dilecti, benè meritum
 famulatum, ex rebus nostræ propieta-
 tis æternaliter honorare, atque mune-
 rari. Comperiat igitur universitas fide-
 lium, quoniam ut nobis, & antecesso-
 ribus nostris ibidem quiescentibus, po-
 tissimum lucri præmium, à remunera-
 tore bonorum omnium Deo, in die
 tremendi examinis proferatur; quic-
 quid terrarum, vel possessionum, quæ
 à nobis tenentur, eadem beati Proto-
 martyris Ecclesia à feodariis nostris ha-
 ctenuò adquisivit, vel in futurum qui-
 buslibet modis acquirere poterit; lau-
 de, & consensu fratris nostri GUIL-

O iij

214 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

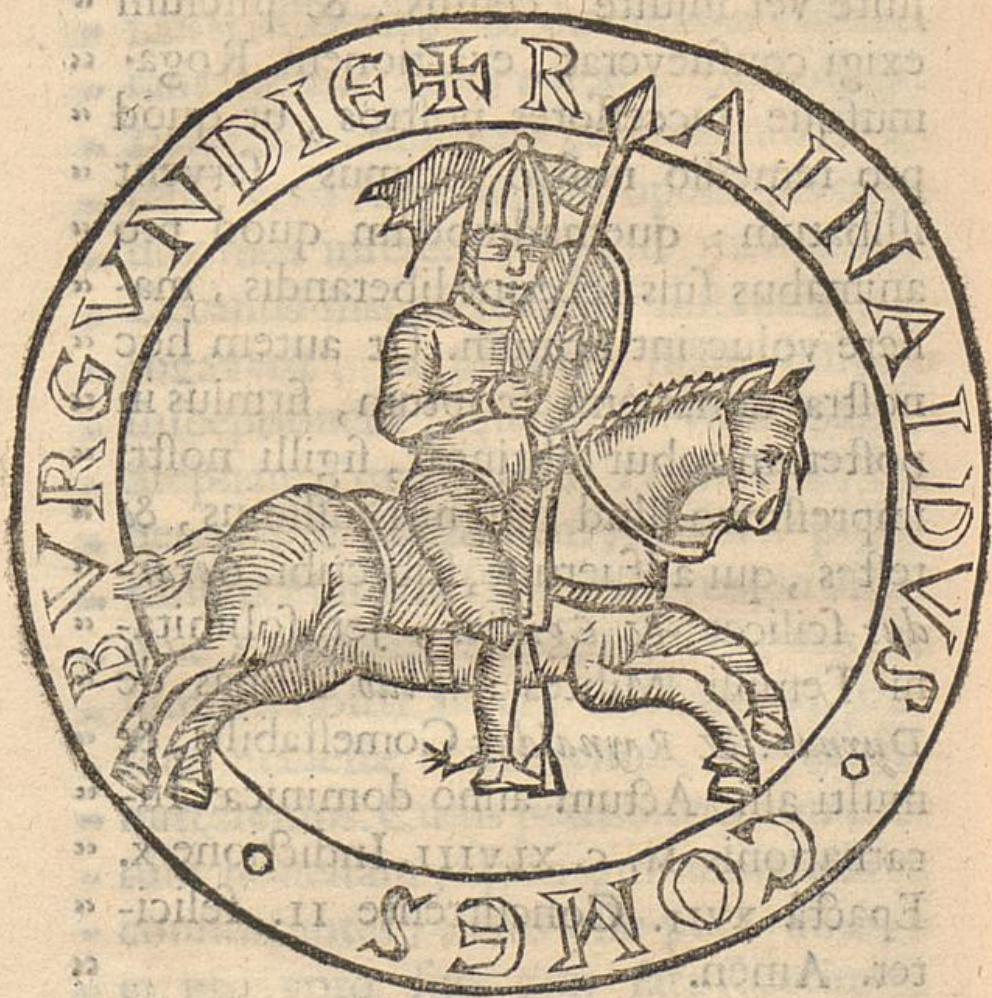
» LERMI Comitis, & dulcissimæ collate-
» ralis nostræ AGATHÆ, *Lotharingie*
» *Ducis filie*, ei liberè concessimus. Præ-
» terea verò huic paginæ operæ pretium
» duximus inferere, quòd memoratus
» Decanus magnâ precum instantiâ nos
» rogaverit, ut usualem illam hospitii
» susceptionem, quam in villâ Sancti
» Stephani, quæ dicitur *Tercennays*, ha-
» bemus; & exactionem, quam à pesca-
» toribus ejusdem Protomartyris, in villâ,
» quæ *Parlisia* nuncupatur, fitis, nos, &
» ministri nostri facere solebamus, præ-
» fatæ Ecclesiæ concedentes, in pace di-
» mitteremus. Cujus petitionem non tan-
» tùm honestam, quantùm nobis utilem
» considerantes, nefas esse putavimus, si
» ei pro voto suo non satisfecerimus.
» Concessimus itaque per hanc nostræ
» donationis paginam, præfatæ sancti
» Protomartyris, patroni nostri, Eccle-
» siæ, quam in jam dictâ villâ de *Tercen-*
» *nay*, habere videbamus consuetudi-
» nem: quæ à piscatoribus de *Parlisiâ*

OPUSCULUM IV. 215

justè vel injustè, census, & piscium “
 exigi consueverat, exactionem. Roga- “
 musque successores nostros, ut quod “
 pro remedio nostro fecimus, seruent “
 illibatum; quemadmodum quod pro “
 animabus suis fecerint liberandis, ma- “
 nere voluerint firmum. Ut autem hoc “
 nostræ donationis scriptum, firmiter in “
 posterum robur obtineat, sigilli nostri “
 impressione illud insigniri iussimus, & “
 testes, qui adfuerunt, subscribi. *Gerar-* “
us scilicet, & *Egidius*, Jerosolimita- “
 ni Templi Milites: *Wido* Abbas de “
Durnac: & *Raynaldus* Comestabilis, & “
 multi alii. Actum anno dominicæ In- “
 carnationis M. C. XLVIII. Indictione X. “
 Epactâ XVII. Concurrente II. felici- “
 ter. Amen. “

Sigillum charta perga-
gamena affixum, quod
propter pagine angustias
in sequens folium re-
jecimus.

○ iiij

Refert Chryfostomus Henriquez in Fasciculo Sanctorum Ordinis Cisterciensis, lib. I. dist. 4. cap. 44. Ducissæ hujus quamdam Epistolam, datam ad S. Bernardum, quam ille accepit in ex-

tremis constitutus, biduo antè quàm animam efflaret. Cui nihil respondens, dixit nuncio, se illi responsurum in spiritu. Unde in ultimâ agoniâ illi apparuit, prædixitque brevi illam se secuturam. Illa verò post tres hebdomadas Magistrum suum secuta est. Hic exitus sancti Magistri, & sanctæ discipulæ. Fiant novissima nostra horum similia. Ducissæ Epistolam illam describit Henriquez ex Historiâ Lotharingiæ Monstreleti, & ex Chronicis Bernardi Brittonis tom. 1. lib. 3. cap. 28.

VIII. Reginæ Alienordi S. Bernardus promittit obtinetque à Deo prolem.

ET præcipuus hujus incentor odii (inter Regem Ludovicum Junio-rem, & Campaniæ Comitem Theobaldum) Comes Viromandensium fuit, Radulfus de Peroniâ, sororem Reginæ tenens, dimissâ quadam affini Comitis Theobaldi. Factum est in festivitate beati Dionysii, Regina Alienordis in Ecclesiâ ip-